

Sygn. akt I USK 193/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie
o emeryturę pomostową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 lutego 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 28 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 1159/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie decyzją z 10 lutego 2021 r. odmówił J. M. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na niespełnienie przesłanki wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r. Odwołanie od ww. decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych złożył J. M. , wnosząc o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia na stanowisku sanitariusza noszowego, będącego członkiem zespołu wyjazdowego i o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku odwołania J. M. zmienił

zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do emerytury pomostowej od 1 stycznia 2021 roku. Ponadto, stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do przyznania prawa do emerytury pomostowej oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 6 lipca 2021 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 lutego 2022 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny nie kontestując poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, stanął na stanowisku, iż Sąd Okręgowy dokonał wadliwej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wadliwych ustaleń prawnych (subsumpcji). W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji wyciągnął nielogiczne wnioski, sprzeczne z doświadczeniem życiowym, których nie dało się obronić w toku kontroli instancyjnej, gdyż stały one w opozycji do dorobku judykatury i doktryny. Ranga błędów była na tyle doniosła, iż nie pozwala na utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny wskazał, że warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej określone w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych muszą być spełnione łącznie. J. M. w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych (1 stycznia 2009 r.) nie miał wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. W związku z tym nie nabył (na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych) prawa do emerytury pomostowej.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł J. M., wskazując w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), albowiem w toku postępowania apelacyjnego oraz podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, przez co doszło do naruszenia norm prawa materialnego, a nadto w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, *in concreto* art. 3 ust. 1, 2 i 3, art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z załącznikiem numer 2 ustawy pod pozycją 18, art. 36 ust. 1,

art. 32 ust. 1 pkt 2, art. 63 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym w związku z przepisami zarządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz.Urz. M.Z. z 1983 r. Nr 8, poz. 40) Dział XII poz. 4a, pkt 5 i 6, oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze — wykaz A, dział XII, poz. 4, (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wywołujących — zdaniem skarżącego — rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy właściwemu Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za postępowanie kasacyjne, ewentualnie, w przypadku zaistnienia przesłanek statutowanych art. 398¹⁶ k.p.c., skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. przyznanie skarżącemu (ubezpieczonemu) prawa do emerytury pomostowej, wraz z zasądzeniem od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance jej oczywistego uzasadnienia (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że została w rozpoznawanej sprawie przesłanka ta spełniona.

Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r.,

IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774).

Wniesiona skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej wykładni art. 49 ustawy pomostowej, która jest ugruntowana w orzecznictwie. W wyroku z dnia 25 października 2016 r., II UK 373/15 (LEX nr 2177086), Sąd Najwyższy stwierdził, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62; z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231). Natomiast art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy definiują prace w szczególnych warunkach, których wykaz określa załącznik nr 1 do ustawy oraz prace o szczególnym charakterze, których wykaz określa załącznik nr 2 do ustawy. Przy czym wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/Po 335/11, LEX nr 863891).

W rozpoznawanej sprawie z ustaleń poczynionych przez sądy orzekające wynika, że skarżący nie spełniał warunku z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. A zatem miał do niego zastosowanie art. 49 ustawy pomostowej. Przepis ten zwalniając ubezpieczonych z konieczności wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadza w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem. W judykaturze przyjmuje się jednolicie, że nie ma podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być kwalifikowany jako okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy) (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 2012 r., I UK 164/12, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 185; z dnia 25 października 2016 r., II UK 373/15, LEX nr 217708 oraz wymienione wyżej wyroki z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11; z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13). Jedynie ubezpieczonym, którzy po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (tj. spełniali wymóg z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej, którego skarżący nie spełniał), ustawodawca w art. 4 pkt 2 i 5 ustawy pomostowej przewidział możliwość doliczenia do 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze także okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33

ustawy emerytalnej (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 r., I UK 472/16, LEX nr 2428814).

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, z którym zaskarżony niniejszą skargą kasacyjną wyrok jest zbieżny, nie można uznać, że w przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny dopuścił się kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w szczególności art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Wobec powyższego nie istnieje również – wbrew twierdzeniom skarżącego zawartych w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – potrzeba wykładni przepisów prawnych tej materii tj. m.in. art. 3 ust. 1, 2 i 3, art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Nie można również zgodzić się ze skarżącym, że w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5 lutego 2016 r., o sygnaturze akt III AUa 1511/15 stan faktyczny nie różnił się zasadniczo, a wręcz w ogóle od stanu faktycznego przedmiotowej sprawy. W tym ostatnim rozstrzygnięciu w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy ustalono, że wnioskodawca pracował od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku sanitariusza (noszowego) w zespole ratownictwa medycznego. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wnioskodawca kumulatywnie spełnił wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, niezbędne do przyznania mu prawa do żądanego świadczenia, w tym przesłankę legitymowania się po dniu 31 grudnia 2008 r. okresem zatrudnienia o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy. Tymczasem w przedmiotowej sprawie skarżący pracował na stanowisku sanitariusza w zespole wyjazdowym pomocy doraźnej i po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, wobec czego zastosowanie miał art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych z racji niespełniania przez skarżącego warunku z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej. Podsumowując zatem ten zasadniczy wątek, w orzecznictwie jednolicie przyjmuje się też, że art. 49 powyższej ustawy zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku

z art. 4 pkt 6 tej ustawy, zwalniając je wprawdzie z konieczności wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, zarazem wprowadzając wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy 1 stycznia 2009 r. warunek posiadania co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Zatem nie ma podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres takiej pracy nie może być kwalifikowany jako czas w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2021 r., II USK 202/21). Z kolei wszystkie powołane przez skarżącego pozostałe wyroki Sądów Okręgowych (VI U 2678/20, VI U 2426/18, III U 246/19) opierają swoje rozstrzygnięcia na powołanym powyżej wyroku Sądu Apelacyjnego z Gdańska.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.